Redactiunea, Administratiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare Nr 22.
Scrisori nefrancate nu se primescü. Manuscripte nu se retrimitü!
Birourile de anunciuri:
Braşovü, piaţa mare Nr. 22.
Inserate mai primescü în Viena Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Anton Mesei, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Preţul inserţiunilorü: o seriă garmondü pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărî mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banî.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LI.

„Gazeta" iese în fie-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe unü anü 12 fl., pe şése lunî 6 fl., pe treî lunî 3 fl.
Pentru România şi străinătate:
Pe unü anü 40 francî, pe şése lunî 20 francî, pe treî lunî 10 francî.
Se prenumeră la tóte oficiele postale din întru şi din afară şi la dd. colectorî.
Abonamentulü pentru Braşovü:
la administraţiune, piaţa mare Nr. 22, etagiulü I.: pe unü anü 10 fl., pe şese lunî 5 fl., pe treî lunî 2 fl. 50 cr. Cu dusulü în casă: Pe unü anü 12 fl., pe şése lunî 6 fl., pe treî lunî 3 fl. Unü esemplarü 5 cr. v. a. séu 15 banî.
Atâtü abonamentele câtü şi inserţiunile suntü a se plăti înainte.

Nr. 252. Braşovü, Mercurî 16 (28) Noemvrie 1888.

Braşovü, 15 Noemvre v.

De vemü trece în revistă tóte procesele de pressă câte din graţia guvernului unguresců le-amü avutü noi Românii în anulü acesta, nu vomü găsi unü singurü procurorü, care în acusaţiunea sa sĕ se fi ţinutü de obiectulü procesului.

Lucrulü e fórte uşorü de esplicatü.

Procesele fiindü trase de pĕrü, în scopü de a terorisa naţionalităţile şi a le face astfelü sĕ renunţe la apĕrarea drepturilorü lorü, procurorii ungurescî suntü în neputinţă de a combate şi a slăbi învinuirile cele drepte, ridicate de pressa naţionalităţilorü în contra ilegalităţilorü regimului unguresců.

In situaţiunea lorü critică, representanţii regimului, ca acusatorî, nevoiţî suntü sĕ'şî ia refugiulü la diferite manopere, între carî rolulü principalü îlü jócă terorisarea juraţilorü, dealtmintrelea destulü de infectaţî de şovinismulü agitatorilorü ungurî dela guvernü, din administraţiă, dela pressă, şi peste totü alü agitatorilorü, carî 'şî-au făcutü din şovinismü unü mijlocü de esistenţă.

Acéstă tristă esperienţă, tristă mai alesü pentru regimü, am făcut'o şi acum cu ocasiunea procesului de pressă alü învĕţătorului Albu, ce s'a pertractatü din nou la 22 Noemvre în Budapesta.

Procurorului, aflându-se în faţa unorü adevĕrurî necontestabile, i-a fostü cu neputinţă a'şî mărgini acusaţiunea în cadrulü cestiunilorü tratate de acusatulü Albu. Nu'i rĕmânea aşadéră nicî lui altceva de făcutü, decâtü sĕ caute, ca şi colegii sĕi în procesele de mai nainte, a terorisa pe juraţî, aducêndü înainte lucrurî, carî n'avéu nicî în clinü nicî în mânecă cu procesulü.

In locü sĕ caute a conbate afirmările cuprinse în articulii acusaţî, a începutü sĕ vorbéscă despre rĕsboiulü Ruşilorü cu Turcii de acum 11 anî, despre situaţiunea europénă de adî şi despre sgomotele de rĕsboiu ce ţinü lulumea în continuă nelinişte.

Şî-a disü adecă procurorulü: totü n'am eu ce sĕ dicü contra adevĕrurilorü esprimate de articulii acusaţî, én sĕ'i spariu decî pe juraţî cu rĕsboiulü, sĕ le spunü că Ruşii au începutü sĕ'şî zăngănéscă la graniţă sabia şi că lucrulü acesta încuragează naţionalităţile ca sĕ se plângă totü mai tare de nedreptăţile nóstre; de aceea, la récóre cu gazetarii şi cu conducĕtorii lorü, ca sĕ le astupămü gura.

Dér póte că totü nu e destulü cu atâta, işî va fi mai disü procurorulü; póte că nu strică sĕ le mai aducü aminte de Horia şi Cloşca, carî nu trebue sĕ lipséscă dela nicî unü procesü, ba şi de Avramü Iancu, desi a fostü agitatorü de bună credinţă şi s'a făcutü martirü.

Şi pornindü de aci, procurorulü începü sĕ'şî verse foculü pe Românî, fiindcă au trăitü retraşî şi nu s'au aruncatü în braţele maghiarisării, ca o parte din Şvabii bănăţenî şi ungurenî, dândü a înţelege, că atuncî s'arü fi îmbogăţitü şi ei ca Şvabii şi n'ar fi săracî; îşî vĕrsă foculü pe Românî, că au preferitü sĕ aibă şcóle confrsionale, refusândü şcólele comunale, cu alte cuvinte şcólele de maghiarisare.

Şi când procurorulü a găsitü cu cale sĕ accentueze în acestü locü, că şcólele nóstre stau cu multü îndĕrĕtulü şcólelorü reformate şi evangelice ungurescî, n'a făcutü altceva decâtü sĕ dea espresiune pĕrerei sale de rĕu, că nu ne-amü făcutü credincioşî ai bisericei reformate şi evangelice, ci ne-amü alipitü cu fanatismü la religiunea nóstră.

Accentuândü procurorulü sclăvia nóstră sub biserica sêrbéscă, a datü érăşî espresiune mai multü pĕrerei sale de rĕu, că nenorocirea nu ne-a împinsü sĕ fimü mai bine sclavii bisericei ungurescî subjugându-ne maghiarismului naţionalitatea; ér faptulü că în decursulü erei ungurescî s'a despărţitü biserica românéscă de biserica sêrbéscă, procurorulü nu-lü póte cita ca o laudă pentru stăpânirea ungurescă că dóră ne-ar voi binele; interesulü Maghiarilorü deopotrivă ca şi alü nostru cere acéstă despărţire şi avemü convingerea, precum de sigurü o are şi procurorulü, că décă amü fi ajunsü a fi sclavii bisericei ungurescî, în casulü acesta orî-care s'ar fi încercatü adî sĕ ne despartă de ea, ar fi înfundatü temniţa ca rĕsvrătitorü.

Năcazulü celü mare alü procurorului, ca şi alü agitatorilorü ungurî e, că acusatulü a scrisü articulii într'o revistă germană, pe care o citescü streinii şi care destăinuesce neajunsurile ce le sufere poporulü românü din partea regimului.

Ei bine, décă regimulü ţine atâtü de multü, sĕ nu s'audă nimica rĕu despre elü, de ce nu încetéză cu pornirile sale de maghiarisare şi de nedreptăţire? Chiar faptulü proceselorü de pressă, nu este elü o compromitere pentru „liberalulü" guvernü unguresců? Nu aduce pressa naţionalităţilorü mai în fiăcare numĕrü dovedî despre nedreptăţirile ce le suferü ele ele din partea regimului?

Şi cumcă însuşî procurorulü are cunoscinţă de tóte acestea, ne dovedesce faptulü, că s'a feritü în acusaţiunea sa de-a se ţine de obiectulü procesului, pentru că atuncî însuşî acestü apĕrătorü al regimului ar fi ajunsü în critica prsiţiune de a-lü compromite.

Cele ce se petrecü cu noi nu dovedescü toleranţă, căcî nu póte fi toleranţă acolo, unde se aruncă în temniţă bărbaţii carî apĕră drepturile poporului, din care fac parte.

Şi rĕu face pvocurorulü, când vorbesce de „toleranţă" faţă cu cele trei milióne de Românî — nu unü milionü şi jumĕtate, cum l'a scăpatü gura pe d-sa — ca şi cum ar vorbi de nisce veneticî.

Românii fiind poporaţiune băstinaşe, pretindü sĕ fiă trataţî după dreptate şi echitate, şi nu vorü înceta a pretinde realisarea dreptelorü lor postulate, apoi măcar de ar merge în infinitü seria proceselorü de pressă.

DIN AFARĂ.

„Pol. Corr." e informată din *Petersburgü*, că ministrulü rusü de rĕsboiu, generalulü Vannovsky, la ordinulü împĕratului Alexandru a făcutü cunoscutü celorü *60 de oficerî bulgarî* aflătorî în armata rusă. că dela 1 Ianuarie 1889 nu mai potü rĕmâné în armată ca oficerî ai principatului bulgarü, şi aceia, carî doresců sĕ'şî păstreze posiţiunea lorü, trebue sĕ intre *în serviciu rusü*. In casulü acesta, vorü fi trecuţî în liste ca oficerî ai armatei rusescî.

Sgomotele despre *împingerea trupelorü rusescî spre graniţa vestică* parü a se adeveri, dice „N. fr. Presse." La 23 Noemvre a sositü în Voloczysk unü bataljonü din regimentulü de infanteriă Dniepruvski (dela corpulü 12), care staţionase până acum în Balta. E vorba d'a sosi, de cumva n'au sositü încă Duminecă, în localităţile dela graniţă Kupil, Czarno-Ostrau, Czaha-Jarmolince ş. a. mai multe despărţăminte de cavaleriă (cazacî). Oficerii însărcinaţî cu îngrijirea de cuartire, de proviantü, de muniţiune şi de bagagele oficerilorü au sositü deja în numitele localităţî. După cum e informatü din Iaşî „Rĕsboiulü", Ruşii lucréză în Reni din rĕsputerî la restabilirea pontónelorü.

„Riforma" anunţă, că în apele insulei Maddalena şi anume în canalulü della Camicia, *canoniera francesă* „Etendard" a trecutü peste di încetü de totü pe lângă *fortificaţiile cele nouĕ*, apoi peste nópte s'a întorsü îndĕrĕtü şi unü oficerü de gardă de pe vaporulü „Semaphor" a observatü cu unü ochianü mai mulţî *oficerî francesî* pe podulü comandantelui, carî luau note şi desemnau. O corabiă de rĕsboiu italiană a pornitü spre corveta francesă, care'şî luă iute cursulü către Corsica. Ministrulü de marină italianü ia mĕsurî pentru împedecarea unorü asemenea incidente.

Cestiunea limbei.

In Austria cestiunea limbei face progrese, mulţumită sistemului de guvernare mai dreptü şi mai echitabilü, ce domnesce acolo. Dincolo de Laita egala îndreptăţire nu este numai o literă mórtă şi vorbă gólă, ci se şi practică, apoi mai au naţionalităţile de sub guvernulü Taaffe încă şi avantagiulü, că n'au a se lupta ca şi noi, cei de sub oblăduirea tisaiştă, cu limba statului séu celü puţinü lupta lorü în contra limbei germane, care de faptü face serviciile limbei statului, este mai uşoră, deórece acéstă limbă nu este recunoscută prin lege ca limbă a statului.

Dilele acestea „Politik" din Praga a înregistratü cu mare mulţumire o decisiune a *curţii supreme judecătorescî* (Oberster Gerichtshof, curtea de cassaţiă) dela 30 Augustü 1888, prin care se enunţă că *tribunalele* în *Silesia* suntü datóre a resolva hârtiile întrate în *limba polonă în aceeaşî limbă*. Chiar decisiunea din vorbă a curţii supreme judecătorescî a fostü adusă în limba polonă.

Aicî la noi nu se mai primesce nicî o hârtiă la tribunale în altă limbă decâtü în cea maghiară, necum sĕ se aducă şi decisiunile şi sentinţele în limba părţii nemaghiare!

Şi în faţa acestei stărî de lucrurî sĕ n'aibă dreptate deputatulü Steinacker, când susţine, că dincóce de Laita sub oblăduirea ungurescă nu esistă egală îndreptăţire cu tóte pretinsele instituţiunî şi legî liberale şi cu totă legea de naţionalitate, la care se provócă „marii patrioţî" din dietă de câte orî se ridică din sinulü naţionalităţilorü plângerî, că suntü desconsiderate şi asuprite?

Procesulü de pressă

alü foiei „Romänische Revue" în a doua ediţiune.

(Urmare şi fine.)

Apĕrătorulü **Coriolanü Brediceanu** îşî începe apĕrarea sa provocându-se asemenea la istoriă. In 1848 Românii plinî de însufleţire au anunţatü împreună cu Maghiarii principiile libertăţii şi ale egalităţii, pentru-că atuncî în Maghiarime încă nu era deşteptată conscienţa naţională. Pe timpulü subjugărei însĕ, Românulü cu Maghiarulü la olaltă îşî plângeau amarulü pentru perderea libertăţii lorü. In fine la a. 1861 s'a pusü în prospectü reabilitarea constituţiei, şi atuncî filosofulü patriei Franciscü Deak a disü în rescriptulü adresatü regelui din partea dietei, că naţionalitatea şi confesiunea sĕ nu facă deosebire între omü şi omü. Acésta a fostü una dintre programele fundamentale ale vieţei constituţionale şi din acésta a purcesü scriitorulü articulilorü, când pretinde pe séma Românilorü astfelü de drepturî, carî şi altorü naţionalităţî li-s'au datü. Arată apoi, că articululü nu este îndreptatü contra naţiunei maghiare, ci în contra guvernului maghiarü, de órece acesta jócă o rea politică de naţionalitate. Guvernü şi naţiune însĕ nu se póte identifica. In fine află cu uimire, că procuratura a intentatü procesü de pressă pentru amêndoi articulii, măcar că curtea cu juraţî din Aradü n'a condamnatü pe acusatü pentru alü doilea articulü şi acéstă parte a verdictului este încă valabilă. Mai accentuéză, că articulii suntü scrişî în limba germană şi astfelü n'au putută sĕ agiteze pe Românî, şi de faptü nicî nu s'au arĕtatü urmele agitaţiunei.

Gozsdu Elek, subprocurorulü, în rĕspunsulü sĕu respinge provocarea la lupta pentru libertate din 1848; apĕrătorulü citéză amintirea unorü dile sângeróse, când Românii au aprinsü, au omorîtü, au sfăşiatü în bucăţî copii, au desonorat femei. Provocarea la aceste dile nu póte fi în folosulü acusatului. Nicî de efectü n'a fostü lipsitü articululü, celü puţinü în urma scrierei lui şi probabilü sub influinţa lui s'a comisü vătămarea standardului din Beiuşü şi rugăciunea preotului valahü Petrescu pentru învin-

gerea armeloră rusescĭ. Dér orĭ a avută efectă, orĭ nu, agitaţiunea este evidentă şi merită pedépsă. Aserţiunea apĕrătorului, că verdictulă achitatoră, adusă de judecătoria de pressă din Aradă cu privire la articululă ală 2-lea, este valabilă, acéstă aserţiune nu póte fi primită, pentru-că Curia nu a anulată o parte a sentinţei, ci întréga procedere.

Székacs Ferencz, preşedintele, după o scurtă consultare a tribunalului, declară, că tribunalulă nu dă atenţiune expectorărilorŭ apĕrătorului. După acésta preşedintele expune obiectivă cuprinsulă acusei şi a apĕrărei, după care juraţii s'au retrasă pentru aducerea sentinţei.

Verdictulă juraţiloră, anunţată de preşedintele Hindy Kalman după o consultare de o jumĕtate de oră, declară vinovată pe acusatulă Stefană Albu cu 7 voturĭ contra 5 pentru articululă „Situaţiunea Româniloră în Ungaria“, făcêndu-se prin publicarea acestuia vinovată de delictulă de agitare contra unei naţionalităţĭ. In articululă „Biserica greco-orientală în Ungaria şi Transilvania“ 8 juraţĭ n'au aflată agitare, ér 4 da.

Pe basa acestui verdictă ală juraţiloră, judecătoria de pressă *a condamnată pe Stefană Albu la 3 lunĭ închisóre de stată şi 300 fl. amendă, precum şi la purtarea speseloră de procesă* (socotite în 116 fl. 4 cr.) Imprejurarea, că articulii incriminaţĭ au apărută în limba germană, judecătoria de pressă a considerat'o ca împrejurare atenuantă. Condamnatulă n'a insinuată recursă şi astfeliu imediată fŭ predată procuraturei r., care-lă şi trimisă la închisórea din Vaţă.

Aşa-déră judecătoria de pressă din Budapesta l'a condamnată pe d-lă St. Albu cu 9 lunĭ închisóre de stată şi 200 fl. amendă mai puţină, decum l'a condamnată judecătoria de pressă din Aradă. Causa, dice „Egyetértés“, zace în împrejurarea, că în capitală pe astfeliu de agitatorĭ mĕrunţei nu-i ţină a fi aşa de periculoşĭ, precum îi ţină în părţile de unde suntă ei şi astfeliu şi faţă de pertractare s'a manifestată o interesare multă mai mică, de cum s'a manifestată faţă cu pertractarea din Aradă. Numai ca vre-o 20 de Românĭ, continuă „E—s“, au luată parte la pertractare şi aceştia au compătimită cu sinceritate pe Albu, când l'au vĕdută că-lă pornescă pe calea Vaţului.

SCIRILE DILEI.

Din Viena ne sosesce trista scire despre mórtea secretarului ministerială c. r. Dr. *Vasilie Grigoroviţa.* Cine dintre cei ce au studiată în Viena n'au cunoscută pe acestă zelosă naţionalistă română şi bună patriotă bucovinénă? Grigoroviţa a fostă în totdéuna ună adevĕrată amică şi sprijinitoră ală tinerimei române. Neuitată va rĕmâné memoria lui în mijloculă acelora, carĭ pentru zelulă sĕu naţională l'au întêmpinată întotdéuna cu stimă şi cu simpatiă!

***

La scólele industriale întreţinute de Universitatea săséscă au fostă înscrişĭ în anulă şcolară 1887/88 cu totulă 1775 scolarĭ şi anume: în Sibiiu 47 românĭ, 288 germanĭ, 88 ungurĭ; în Braşovă 146 românĭ, 266 germanĭ, 109 ungurĭ; în Sighişóra 2 românĭ, 185 germanĭ, 30 ungurĭ, 1 israelită; în Bistriţa 23 românĭ, 85 germanĭ, 43 ungurĭ; în Mediaşă 4 românĭ, 122 germanĭ, 11 ungurĭ, 7 israeliţĭ; în Orăştie 22 românĭ, 27 germanĭ, 42 ungurĭ, 1 cehă; în Sebeşă 12 românĭ, 65 germanĭ, 8 ungurĭ, 1 israelită; în Cohalmă 3 românĭ, 53 germanĭ, 7 ungurĭ; în Agnita 2 românĭ, 82 germanĭ, 3 ungurĭ; cu totulă 261 românĭ, 1163 germanĭ, 341 ungurĭ, 9 israeliţĭ, 1 cehă. La şcólele de agricultură au fostă înscrişĭ: în Mediaşă 18 elevĭ, în Bistriţa 11, în Feldióră 11, cu totulă 40, între carĭ 39 germanĭ şi 1 română, anume la cea din Bistriţa. Ar fi cu cale, ca şi în şcólele de agricultură sĕ fiă mai mulţĭ elevĭ românĭ.

***

Preotulă catolică din Antalfalva, omă de 64 de anĭ, slovacă de naţionalitate, fusese condamnată, precum amă spusă la timpulă sĕu, la închisóre de stată sub pretextă de „agitaţiunĭ“ panslaviste şi antisemite. Acum preotulă se află deja î arestulă din Vaţă, unde a intrată la 15 Noemvre.

Incă o dovadă de libertate unguréscă!

***

In *Teresiopole* a luată *bóla egipténă de ochĭ* (trachoma) astfelă de dimensiunĭ, încâtă magistratulă a pusă sĕ fiă visitată de medică fiecare locuitoră. Celă care e aflată, că sufere de ochĭ, trebue sĕ între în spitală. Numai celoră carĭ au mijlóce le e permisă a fi căutaţĭ acasă.

***

Toţĭ economii, carĭ voescă *a cultiva sfecle,* facă bine décă se înscriu în listele ce suntă depuse pentru Braşovă, Stupinĭ şi Dêrste în prăvălia firmei Friderică Czell şi fii, strada Vămii Nr. 7, ér pentru comunele Ţĕrei Bârsei în respectivele oficii comunale. Din causa urgenţei lucrului, înscrierile voră trebui sĕ se termine în curêndă. E vorba de a se contracta furnisărĭ de sfecle pentru o fabrică de zachară ce se va înfiinţa aci. Economii românĭ sĕ nu neglige a se înscrie.

***

Inmormêntarea contesei *Dora d'Istria* născută princesa Elena *Ghica* s'a făcută la 20 Noemvre n. în Florenţa. După ultima ei voinţă, cadavrulă i-a fostă arsă şi cenuşa ei adăpostită în crematoriulă Trespiano. La ardere au asistată şi consulii Rusiei şi Greciei, precum şi o deputaţiune a consiliului comunală din Florenţa. Inainte de ardere i s'a deschisă testamentulă, prin care proprietăţile ei din Florenţa s'au lăsată oraşului Bucurescĭ, ér vila ei din Florenţa institutului de surdo-muţĭ din acestă oraşă.

***

Sâmbătă au sosită în Sibiiu *reserviştii* batalionului din regimentulă 31 de infanteriă, care e staţionată în Bosnia. Intrarea loră în oraşă a surprinsă, de órece pe capă purtau fesurĭ roşii şi în cursulă dilei oraşulă, cutrierată de soldaţĭ cu fesurĭ, avea ună colorită orientală.

***

In ultimulă numĕră ală diarului „Zastava“ se află o traducere a „*Coconei Nastasica*“ de Const. Negruzzi, făcută de publicistulă sêsbă Ivană Ivanicĭ. Sub titlulă „*Lepe Tupjinke*“ (prietinie frumóse) a apătută în *Belgradă* o colecţiune de poesii lirice, în care se află traduse mai multe poesii de ale autoriloră românĭ ca: Alexandri, Bolintinénu, Negruzzi etc. Traducĕtorulă e d. M. Ivanovicĭ.

***

D-lă *Alphonse Daudet,* cunoscutulă scriitoră francesă, va sosi în Bucurescĭ la 25 Noemvre st. v.

***

Ministerulă română de rĕsboiu a trimisă doi oficerĭ la Magdeburg, pentru ca sĕ priméscă materialulă pentru cupolele dela fortificaţiile Bucurescilorŭ.

***

Foile din Cluşiu au primită din Braşovă următórea scire telegrafică: De câteva dile se transpórtă nentreruptă tunurĭ Krupp prin Braşovă în România.

***

D-şóra *Elena Popovicĭ,* scrie „Românulă“, elevă a conservatorului din Parisă, este recomandată în urma concursului depusă, la bursa de canto pentru străinătate. D sa cere, şi juriulă a acordată, ca sĕ-şĭ continue studiele la Parisă, ér nu la Lipsca, cum figura în publicaţiunea ministerială.

Cestiunea maghiarisării în dieta unguréscă.

Cu privire la desbaterile din dieta unguréscă, ce au fostă atinse în articululă de erĭ, aducemă următórele amĕrunte:

Deputatulă *Steinacker*: (S'audimă! S'audimă!) Caută sĕ mĕ provocă la o vorbire, pe care nu o pothă lăsa fără observare şi care arată, că în decursulă discuţiei generale — fire-ar despre orĭ şi ce vorba — noi putemă sĕ ne estindemă asupra orĭcărui obiectă. D-lă deputată Busbach adecă — după ce a dată de unele contradicerĭ cu privire la espresiunile sale anterióre, prin carĭ şĭ-a amuţită celel'alte declaraţiunĭ ale sale — a atinsă o astfeliu de córdă, care arată învingerea inimei asupra judecăţii politice şi asupra spiritului de dreptate ală legislatoriloră. Prea stimabilulă domnă ministru-preşedinte, séu orĭ care altulă, sĕ nu ne învinovăţéscă aşadéră pe noi cu aceea, că amestecămă în discuţiă cestiunea de naţionalitate cu orĭ-ce ocasiune şi că neîncetată venimă înainte cu gravamine de feliulă acesta, căcĭ în astă privinţă de pe banca guvernului a venită sunetulă, la care urméză acum resunetulă.

Resunetulă va fi scurtă şi eu speră, că acestuia tocmai aşa i se va da ascultare, precum s'a dată ascultare declaraţiunei d-lui deputată Busbach (S'audimă! S'audimă!)

Deşi onorabilulă meu colegă Meltzl a dovedită mare abnegaţiune de sine atuncĭ, când — pe lângă tóte pagubele cele marĭ, ce lĭ-se pricinuescă chiar locuitoriloră de pe pămêntulă regiu prin proiectele de legĭ (mai alesă celă privitoră la regalii) ce stau înaintea nóstră — şĭ-a espusă vederile sale asupra proiectului de lege din punctă de vedere cu totulă generală, din punctă de vedere ală statului peste totă; contrară cu acesta însĕ, d lă deputată Busbach vorbesce despre capitală şi despre importanţa oraşeloră, în privinţa cărora s'au făcută în decursulă discuţiunei numeróse aprobărĭ; elă judecă chiămarea oraşeloră anume şi mai cu deosebire din punctulă de vedere ală rassei şi dice, că *prima chiămare a Ungariei este maghiarisarea* şi că la acestă scopă se póte şi trebue sĕ se ajungă prin mijlocirea oraşeloră. (Adevĕrată! Aşa este! în drépta).

Onorabilulă domnă deputată constată mai departe — şi pe acésta pune mare pondă — că de când s'a înaugurată în oraşe opera maghiarisării prin asilurĭ de copii, prin scólele de stată şi prin scólele elementare, maghiarimea se estinde în tótă ţera şi se bucură, că maghiarisarea a devenită chiămarea elementului cetăţenescă şi că capitala Ungariei în decursă de douĕ-decĭ de anĭ a dăruită patriei o avere de o jumĕtate milionă. (Vivate în drépta. — Sub averea de o jumĕtate milionă se 'nţelege o jumĕtate milionă de Ungurĭ, ca şi cum locuitorii Budapestei ar fi Ungurĭ).

Ceea ce însĕ unulă câştigă, altulă în cele mai multe casurĭ perde şi deşi unulă se bucură de câştigă, e naturală că celălaltă simţesce paguba.

Eu datorescă mare mulţumită d-lui deputată Busbach pentru marea-i sinceritate arătată la loculă acesta, căcĭ acum am ună martoră classică, care a dovedită dreptatea numeróseloră nóstre strigăte, care a constatată faptulă, pentru care noi ne plângemă atâtă de desă. (Mişcare în drépta şi în stênga). A spus adecă d-lă deputată. că în adevĕră aicĭ se practică patriotica măestriă a maghiarisărei în mare mĕsură, cu marĭ sforţărĭ şi cu mare succesă. (Mişcare şi furtunóse aprobărĭ generale).

Décă cei carĭ şedă pe banca acésta dică, că statulă nu mĕsură cu mĕsură egală tuturoră fiiloră acestei ţĕrĭ, atuncĭ pentru ce ne provocămă la legile, la instituţiunile nóstre liberale şi la legea de naţionalitate, din care celă puţină 9 din 10 părţĭ nu suntă altceva, decâtă o graţiă scrisă pe hârtiă. (Mare sgomotă şi mişcare în drépta şi în stânga). D-nulă deputată Busbach a formulată teoria acelei praxe, pe care noi de multă o simţimă şi contra căreia de multă ne plângemă. Din declaraţiunile lui s'a constatată aşadéră, că acéstă egalitate de drept, dela care o parte din locuitorii ţĕrii, — anume partea cea mai mare, precum însuşĭ a recunoscută — nu vrea sĕ abdică nicĭodată, în anumită direcţiune şi celă puţină în anumită privinţă nu esistă. (Intreruperĭ în drépta şi stênga: Nu-i aşa! Mare mişcare).

Nu esistă omă cuminte şi deşteptă, care sĕ nu recunóscă îndreptăţirea şi prerogativele limbei statului, cu tóte astea însĕ, cetăţenii nemaghiarĭ ai ţĕrei cu dreptă cuvêntă pretindă egalitatea de dreptă în privinţa şi în direcţiunea liberei cultivărĭ a naţionalităţii loră. (Strigărĭ în drépta şi stânga extremă: Potă s'o facă acésta! O voce: Acestă dreptă îlă au în abundanţă!) şi prin o emulaţiune pacĭnică sĕ se pótă desvolta paralelă cu acei cetăţenĭ ai patriei, a cărora limbă maternă este totodată şi limba statului. (Mişcare în drépta şi stânga). Aşa-déră Petru Busbach a arătată în modă fórte evidentă înaintea lumei întregĭ, câtă de multă dominéză politica de rassă tocmai la aceia, carĭ pururea facă mai mare gură cu ideea de stată. (Intreruperĭ în drépta: Fórte corectă!)

(Va urma.)

Causa parochieloră mixte române-sêrbe.

Aradă, 12/24 nov. 1888.

(Urmare).

Motive:

Articululă de lege IX. din 1868 lĭ-a recunoscută credincioşiloră românĭ şi sêrbĭ, de religiunea greco-orientală, carĭ vieţuescă în comuniune prin comunităţile loră bisericescĭ, lĭ-a recunoscută acelă dreptă, sĕ se pótă despărţi unii de alţii pe basa naţionalităţii; şi după arangiarea relaţiuniloră comune ce privescă biserica şi averea, sĕ pótă fiă-care forma în sinulă propriei sale provincii bisericescĭ (mitropoliă) comună separată bisericéscă română séu sêrbă. Validitarea acelui dreptă intenţiunéză şi procesulă de faţă, şi de aceea actorii românĭ şi acusaţii sêrbĭ, încă în acéstă sentinţă, trebuiră anumiţĭ ca persóne juridice separate, unii se anumescă comună bisericéscă română gr. or., alţii comună bisericéscă sêrbă gr. or. — fără privire la aceea, cumcă în faptă şi în formă, dênşii numai după acésta voră compune separate comunităţĭ bisericescĭ, şi fără privire la aceea, că casualminte dênşii se potă alătura, ca parochiă filială, la altă comună bisericéscă română séu sêrbă, ceea ce — décă ar întreveni — nu va schimba întru nimică acele relaţiunĭ, privitóre la biserică şi la avere, ce suntă stabilite prin sentinţa de faţă.

După premiterea acestora şi faţă cu pretensiunile recipróce ale părţiloră litigante pentru împărţirea averii bisericescĭ, a trebuită mai întêiu sĕ judecămă cumcă ce vine sub împărţire, după carĭ modalităţĭ sĕ se efeptuéscă împărţirea, şi desclinită cumcă care sĕ fiă proporţiunea séu cheia la împărţire?

Precum mărturisesce protocolulă O. a. compusă în Chinesă la 8 Octomvre 1872, locuitorii, atâtă acusatorii românĭ câtă şi acusaţii sêrbĭ, au recunoscută cumcă întrégă averea bisericéscă şi scolară din Chinesă este proprietate şi posesiune comună, fiindă de faţă la acéstă recunóscere comisiunile delegaţionalĭ congresualĭ, cea română şi cea sêrbă, şi preotulă ca organă ală municipiului, dechiarândă totă atuncĭ atâtă Românii câtă şi Sêrbii, cumcă nicĭ unei partide nu compete nicĭ ună dreptă eschisivă. Numai cărţile bisericescĭ în limba slavă le-au dechiarată amêndouĕ părţile, sub decursulă procesului, de proprietate eschisivă a Sêrbiloră, şi s'au învoită amêndouĕ părţile întru aceea, ca aceste cărţĭ sĕ se predea comunei bisericescĭ sêrbe fără împărţire. Ér cu privinţă la lustrulă, însemnată la posiţiunea 11. din conscrierea N. a. judecătoria primă a respinsă pe acusata comună bisericéscă, carea forma pretensiune de proprietate eschisivă, şi în contra acestei respingerĭ dênsa n'a rădicată apelaţiune. Prin urmare, cu esceptiunea cărţiloră în limba slavă, vine sub împărţire întréga avere

bisericéscă și școlară, carea este înșirată bine sub II. în partea dispositivă a sentinței dela judecătoria primă.

Cu privire la modalitățile împărțirii și la proporțiune séu cheiă, învoirea generală A. a. (Vereinbarung) stabilită de delegațiunea congreselorŭ, a celui sêrbŭ și românŭ, la 1871. în casulŭ presinte nu s'a pututŭ primi și accepta necondiționatŭ ca cinosură și ca regulă obligatóre. Pentru-că din textulŭ și din spiritulŭ aceleia invederéză apriatŭ, cumcă delegațiunea congreselorŭ a voitŭ s'o dée numai de instructiune și de îndrumare pentru comisiunile esmise a conduce și a efeptui procedura de împacațiune, și cumcă în acea învoirea doritŭ sĕ esprime numai principiele conducĕtóre, pe a cărora basă poftia sĕ se efeptuéscă împacațiunea în comunele mixte românesêrbe, dér totodată numita delegațiune a dechiaratŭ espresŭ în punctulŭ XVIII. din „Vereinbarung“, că în casulŭ décă nu ar succede împacațiunea ce se va încerca în comunele mixte, despărțirea se va intenta pre calea legală procesuală. Prin acésta, însășĭ delegațiunea congresuală s'a enunciatŭ, că cei, carĭ nu suntŭ aplicațĭ sĕ pășéscă la împacațiune pre basa principielorŭ din „Vereinbarung“, aceia potŭ sĕ-șĭ validiteze pretensiunile lorŭ, la drepturĭ și la avere, pre calea judiciară. De altmintrelea, acéstă cale le este asigurată părțilorŭ interesate și în § 8. art. IX. din 1868. astfeliu, încâtŭ numita delegațiune nu lĭ-a pututŭ micșora drepturile ce le aveau în astă privință, dér nicĭ n'a voitŭ sĕ le micșoreze, că de cumva principiele statorite de dênsa le credea obligatóre necondiționatŭ pentru fiecine, atuncĭ de sigurŭ nu îndruma la calea procesului zadarnicŭ pre aceia, carĭ nu suntŭ aplicațĭ a face împacațiune pre basa acelorŭ principii. — Cu tóte acestea, nu se eschide, ca judele sĕ nu pótă accepta și aplica principiele cuprinse în învoirea A. a. atuncĭ și acolo, unde le află corĕspundĕtóre cu dreptulŭ, cu dreptatea și cu postulatele echităței.

Astfelŭ forulŭ acesta alŭ treilea, în privire la averea bisericei, a socotitŭ de acceptabilŭ, ca edificiulŭ bisericei, fundulŭ bisericei și apartamentele bisericei (cu esceptiunea cărților liturgice în limba slavă) sĕ le țină sie-șĭ, neîmpărțite și în natură, comuna bisericéscă acusatóre română, ér valórea de estimațiune a obiectelorŭ acelora, s'o plătéscă în banĭ la comuna bisericéscă acusată sêrbă, luându-se de proporțiune numĕrulŭ sufletelorŭ. Comuna bisericéscă acusată încă s'a învoitŭ în aceea, ca edificiulŭ bisericescŭ și apartamentele bisericescĭ sĕ se predea în natură, directŭ, parte comunei bisericescĭ române, însĕ suma de rĕscumpărare după obiectele înșirate o pretinde, nu în proporțiune la numĕrulŭ sufletelorŭ, fără în proporțiune egală, adecă pretinde jumĕtate din prețulŭ de estimațiune, și în acésta proporțiune doresce ca și din fundulŭ bisericei sĕ i se predea jumĕtate în natură.

(Va urma).

Literatură.

Cuvêntărĭ funebralĭ și iertăciunĭ pentru diferite casurĭ de mórte întocmite de *Ioanŭ Papiu*, au eșitŭ de sub tiparŭ în proprietatea și editura *„Cancelariei Negruțŭ“* din Gherla — Sz.-ujvár — și se póte procura de acolo cu 2 fl. esemplarulŭ. Acestŭ volumŭ de preste 24 cóle cuprinde: 8 cuvêntărĭ acomodate pentru orĭce casurĭ ordinare de mórte, 4 pentru casurĭ ordinare de mórte întêmplate în timpurĭ diferite ale anului, 10 la casurĭ ordinare însĕ mai speciale de mórte, 4 la înmormêntarea ómenilorŭ bĕtrânĭ, 5 la înmormêntarea pruncilorŭ, tinerilorŭ și junilorŭ, 9 la casurĭ de mórte speciale; apoi pe mai bine de patru cóle urméză o mulțime de iertăciunĭ precedate de o întroducere generală în iertăciunĭ, și anume: 1) Iertăciunile bărbatului dela muiere, 2) ale muierei dela bărbatŭ, 3) ale părintelui dela fii, 4) ale mamei dela fii, 5) ale fiilorŭ dela părințĭ, 6) ale fratelui séu surorei dela frațĭ și surorĭ, 7) ale nepoțilorŭ dela moșĭ, móșe, bunĭ, bune, străbunĭ, străbune, 8) ale nepoțilorŭ dela unchĭ și mătușe, 9) dela némurĭ și consângenĭ mai depărtațĭ, 10) dela consoțĭ de aceeașĭ ocupațiune, 11) dela binefăcĕtorĭ, amicĭ, cunoscuțĭ și dela toțĭ creștinii adunațĭ.

Recomandăm Clerului românŭ acestŭ bogatŭ volumŭ de cuvêntărĭ funebrale și iertăciunĭ lucrate amĕsuratŭ tuturorŭ cerințelorŭ preoțimei fungente la casurĭ funebrale.

Congresulŭ de tuberculose.

Raportulŭ d-lui Dr. Z. Petrescu asupra lucrărilorŭ ânteiului congres pentru studiulŭ tuberculosei, ținută la Parisŭ dela 25—31 Iulie 1888.

(Urmare.)

IV. Modulŭ de transmitere a tuberculosei dela omŭ la animale.

Dela omŭ la animale, tuberculosa se póte transmite mai cu sémă prin calea digestivă (prin înghiterea sputei séu a orĭ-cărui altŭ produsŭ tuberculosŭ). Deși Strauss și Würtz au constatatŭ o resistență mare din partea tutunului digestivŭ, la infecțiunea prin spută tuberculosă, totușĭ acéstă resistență nu este absolută. S'au relatatŭ congresului fapte prin carĭ se constată, în modŭ evidentŭ, introducerea baccilului lui Koch în organismulŭ animalelorŭ prin calea digestivă, în urma înghițiturei sputei tuberculoșilorŭ. Acésta s'a observatŭ mai cu sémă la pasĕrile de curte. Asemenea se potŭ tuberculisa și alte animale prin produse de proveniță dela individii atinșĭ de o tuberculosă, precum dovedescŭ experiențele lui Chauceau, Klebs, Toussaint și alții.

V. Transmisiunea tuberculosei prin apa de bĕutŭ.

Baccilulŭ lui Koch se póte transmite și prin apa de bĕutŭ contaminată. Din esperiențele lui Strauss, Würtz, Galtier și Cadeac, comunicate congresului, reese că baccilulŭ tuberculosei trăesce multŭ timpŭ în apă și că apa este unŭ vehiculŭ din cele mai energice pentru transmiterea acestui baccilŭ la omŭ séu la animale. Galtier și Cadeac au ținutŭ fragmente de organe tuberculose, mai ânteiu în apă nencetatŭ preînoită și apoi în apă stătută într'unŭ vasŭ. Apa stătătóre a datŭ inoculațiunĭ positive, chiar o sută de ḑile după începutulŭ experienței; ér apa curgĕtóre chiar după o lună și jumĕtate, dela începutulŭ experienței.

Chantemesse și Widal au luatŭ probe de apă din Sena, în tuburĭ. Parte din aceste tuburĭ au fostŭ sterilisate, apoi sĕmĕnate cu culturĭ de tuberculosă; ér parte nesterilisate și sĕmĕnate îndată după luare. O jumĕtate din tuburile din fie-care grupă a fostŭ conservată în ghețăriă, la o temperatură de 8°—12°, cealaltă jumĕtate a fostŭ menținută la temperatura camerei dela 15°—20°. La fiecare 8 ḑile ei luau puțină apă din tuburile conservate la temperatura moderată, și le sĕmĕnau în flacónele lui Pasteur, pline cu bulionŭ glicerinatŭ, după metoda lui Nacord și Roux; apoi aceste flacóne se puneau în etuvă. După 20 de ḑile séu după o lună inoculau, în peritoniulŭ unui purcelŭ de India, câte unŭ centimetru cubŭ de apă din fiă-care din tuburile carĭ erau sĕmĕuate directe, fără o sterilisațiune prealabilă. Astfelŭ au constatatŭ, că germenii tuberculosei au trăitŭ 50 de ḑile în apa sterilisată și ținută la o temperatură între 8°—12°, și 60 de ḑile în apa sterilisată și ținută la o temperatură de 15°—18°.

Semnele unui diagnosticŭ precoce alŭ tuberculosei la omŭ și la animale.

Tuberculósa fiindŭ o bólă contagiósă, diagnosticulŭ ei precoces te de cea mai mare importanță pentru igiena și salubritatea publică. Afară de cheltuelĭ marĭ, la carĭ expunemŭ familia séu administrația publică când semnalămŭ unŭ ftisicŭ în sînulŭ lorŭ, apoi este sciutŭ, că cu câtŭafecțiunea este mai recentă, abia începĕtóre, cu atâtŭ mĕsurile profilactice și curative suntŭ mai aficace.

Tuberculósa începĕtóre, localisată într'unŭ viscerŭ séu organŭ óre-care și diagnosticată imediatŭ, póte fi oprită în mersulŭ ei progresivŭ în evoluțiunea ei infecțiósă, de aceea, cestiunea diagnosticului precoce alŭ tuberculósei la omŭ și la animale a fostŭ multŭ desbătută în congresŭ, și nu trebue sĕ credemŭ că este lesne de resolvatŭ.

S'au indicatŭ mai multe semne séu simptome, carĭ arŭ puté sĕ ne dea cheia unui diagnosticŭ precisŭ, sigurŭ, precum este perimetrulŭ toracicŭ mai josŭ de 72 cm. și indiciulŭ spațiului intermamelonarŭ mai josŭ de 17—18 centimetri, febra tuberculósă cu unŭ începutŭ fórte bruscŭ și apoi staționară și persistentă, dér tóte acestea n'a pututŭ fi recunoscute ca simptome patognomice ale tuberculósei începĕtóre, la omŭ.

La ceea ce concernă animalele, Nocard, Arloling și Trasbot au declaratŭ că medicina veterinară n'are încă nicĭ unŭ semnŭ patognomicŭ, care sĕ indice o tuberculisațiă începĕtóre. De multe orĭ, ḑicŭ ei, avemŭ animale fórte grase, de o sănĕtate aparentă, perfectă, și cu tóte acestea la tăiere se găsescŭ tuberculóse. Astfelŭ cu simptomele cunoscute până astă-ḑĭ în parologiă, ne aflămŭ în imposibilitate de a afirma, în modŭ precisŭ, că cutare individŭ din rassa bovină se află tuberculisatŭ. Suntŭ abia câțĭ-va anĭ, a ḑisŭ Trasbot, când premiulŭ de onóre s'a datŭ chiar unui bou tuberculosŭ.

Nu ne rĕmâne dér decâtŭ examenulŭ microscopicŭ și colorantŭ alŭ bacilului Koch, care este adevĕrata causă a tuberculósei, dér toțĭ scimŭ, câtă greutatea întêmpinămŭ de a poseda în laboratoriu pentru cercetărĭ chimice anatomo-patologice. Apoi nu toțĭ medicii de spitale, de județe, séu de orașe potŭ face nisce asemenea cercetărĭ microbiologice.

Medicii practicanțĭ au trebuință de unŭ mijlocŭ mai expeditivŭ și mai sigurŭ. De aceea congresulŭ, basatŭ pe faptele experimentale și clinice ale lui Verneuil, Arloing, Nocard și Daremberg, a recunoscutŭ ca elementŭ de diagnostică sigurŭ alŭ tuberculosei, inoculațiunea pe animale. Prin acestŭ mijlocŭ, Verneuil ḑice, că se asigură mai în totd'a-una despre natura lesiunilorŭ diferitelorŭ sisteme organice, înainte de a proceda la unŭ tratamentŭ chirurgicalŭ, radicalŭ. Iată și modulŭ cum procedéză în tóte aceste casurĭ: Incarcă pipeta lui Pasteur cu productulŭ dela individulŭ suspectŭ și o întroduce în cavitatea peritonială a animalului supusŭ experienței. Pentru acestŭ scopŭ, alege de preferință purcelulŭ de India, care, deja a ḑecea ḑi dela inoculațiune, începe sĕ aibă tuberculose în splină și mai târḑiu chiar în plumânĭ. Splina este celŭ dintâiu organŭ, care se tuberculéză prin acéstă metodă de inoculațiune.

Prin metoda ipodermică sprijinită de Nocard, inoculațiunea, deși mai sigură și mai ofensivă pentru animalulŭ supusŭ experienței, dă o tuberculisațiă multŭ mai lentă, mai târḑiă.

Cu tóte acestea, esistă de multe-orĭ casurĭ de tuberculósă, carĭ nu dau nicĭ o expectorațiune séu unŭ altŭ produsŭ de secrețiune, în care sĕ putemŭ găsi bacilulŭ specificŭ, séu cu care sĕ putemŭ sĕ practicămŭ o inoculațiune experimentală.

Există tuberculóse ganglionare incapsulate, tuberculose intestinale și mamite tuberculóse carĭ rĕmânŭ staționare localisate în timpŭ prelungitŭ și nu permitŭ decâtŭ pré târḑiu rĕspândirea bacilului în sânge séu organimsŭ, séu în afară de organismŭ, atuncĭ când deja totŭ organismulŭ este infectatŭ. In tóte aceste casurĭ nu rĕmâne decâtŭ sĕ așteptămŭ până la dobândirea unui produsŭ organicŭ óre-care, pe care supunêndu-lŭ probelorŭ prin examenulŭ microscopicŭ séu prin inoculațiune, și găsindŭ într'ênsulŭ bacilulŭ specificŭ, sĕ afirmămŭ în modŭ categoricŭ, că avemŭ a face cu casurĭ de tuberculósă baccilară.

(Va urma.)

Cununiă. D-lŭ *Niculae Navrea și D-șóra Maria Grindu* șĭ-au serbatŭ Duminecă în 12 Noemvre cununia în biserica Sf. Nicolae din locŭ. — D-lŭ *Iuliu Crainicŭ* teologŭ, din Urișiulŭ de josŭ, și D-șóra *Victoria Laslo* din Sângeorgiulŭ de Murĕșŭ, șĭ-au serbatŭ cununia la 22 Noemvre n. în biserica gr.-cat. din Sângeorzŭ. — Adresămŭ felicitările nóstre ambelorŭ părechĭ!

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS.“

(Serviciulŭ biuroului de coresp. din Pesta.)

Budapesta, 27 Octomvre. In sedința plenară a camerei comerciale și industriale, Wahrmann a propusŭ, ca sĕ'șĭ esprime camera părerea sa de rĕu și desaprobarea pentru atitudinea secretarului ei Steinacker și sĕ pretindă dela acesta, ca sĕ promită în ședință publică solemnelŭ, că în viitorŭ se va abține dela orĭ-ce activitate și asertiunĭ în scrisŭ orĭ prin graiu, carĭ contraḑicŭ intențiunilorŭ opiniunei publice și ale camerei. Madary făcù propunerea, ca Steinacker sĕ fiă destituitŭ din postulŭ sĕu de secretarŭ. Propunerea lui Wahrmann s'a primitŭ. Președintele comunicà apoi lui Steinacker, care ,a fostŭ adusŭ în sala de ședințe, hotărîrea camerei. După acésta Steinacker a declaratŭ, în mijloculŭ unei marĭ tăcerĭ, că recunósce, că a meritatŭ dojana; mai departe declarà, că este unŭ aderentŭ necondiționatŭ alŭ ideii de statŭ unguresců; declarà apoi, că în viitorŭ se va abține dela orĭ-ce activitate și asertiunĭ, care ar puté venì în contraḑicere cu opiniunea publică și cu intențiunile camerei; vrea sĕ evite chiar și aparința, că ar fi întemeiate învinuirile. Cu acésta s'a terminatŭ afacerea.

Chezdi-Oșorheiu, 27 Noemvre. Contele Ioan Nemes a fostŭ alesŭ unanimŭ ca deputatŭ.

Bucurescĭ, 27 Noemvre. (Ședința camerei). Deputatulŭ Blaremberg a propusŭ, între aplause, restituirea porturilorŭ libere Galațĭ și Brăila. Camera a votatŭ urgența.

Bruxella, 27 Noemvre. Guvernulŭ cere unŭ nou creditŭ de 120 milióne pentru scopurĭ de înarmare.

Scirile ce sosescŭ din minele de cărbunĭ suntŭ fórte neliniștitóre. S'au întêmplatŭ bătăi sângeróse între lucrătorĭ și între gendarmeriă. Este temere, că va isbucnì o grevă generală.

Parisŭ, 27 Noemvre. Wilson a luatŭ parte pentru întêia dată, de când cu procesulŭ sĕu, la ședința camerei. Metureur, făcêndŭ alusiune la presența lui Wilson, cerù suspendarea ședinței pentru o óră. Propunerea s'a primitŭ. Wilson a părăsitŭ apoi sala ședințelorŭ însoțitŭ de Andrieux.

NECROLOGŬ.

Olga Grigoroviza născ. *Tomiuk*, plină de durere face cunoscutŭ în numele sĕu și alŭ fiului minorenŭ *Barbu*, perderea prea iubitului soțŭ, respect. Tată

Dr. Vasilie Grigoroviza

secretariu ministerialŭ c. r. etc.

încetatŭ din viețá la 24/12 Noemvre 1888 în etate de 54 anĭ.

Cortegiulŭ funebralŭ alŭ defunctului va pleca Lunĭ 26/14 la óra 2 p. m. dela domiciliu (I. Schönlaterngasse 5) la biserica g. or. „Sf. Treime“ și de acolo la cimiterulŭ centralŭ.

Viena, 24/12 Noemvre 1888.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 26 Noemvre st. n. 1888.

Renta de aurŭ 4%	100.75
Renta de hârtiă 5%	92.10
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	144.25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune)	98.20
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune)	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune)	117.—
Bonurĭ rurale ungare	104.50
Bonurĭ cu clasa de sortare	104.50
Bonurĭ rurale Banatŭ-Timișŭ	104.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.50
Bonurĭ rurale transilvane	104.20
Bonurĭ croato-slavone	104.50

Editorŭ și Redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureșianu.

No. 10,152—1888. 32 M. 3-3

PUBLICAŢIUNE.

Asupra arêndărei dreptului ce se compete comunéi orăşenescĭ Braşovŭ în încassarea banilorŭ de stătutŭ şi competinţelorŭ de têrgŭ, se va ţinea spre acest scopŭ *Joi în 6 Decemvrie a. c.* o pertractare scripturistică de oferte. Acestŭ drept se arendéză pentru perioda din *1 Ianuarie până la 31 Decemvrie 1889.*

Spre acestŭ scopŭ se provócă toţĭ amatorii, ca până în *6 Decemvrie a. c. înainte de prândŭ 12 óre*, sĕ-şĭ aştérnă la oficiolatulŭ economicŭ orăşenescŭ ofertele scripturistice şi sigilate, cărora are sĕ se alăture 10% din arênda anuală oferată.

Deschiderea comisionară a ofertelorŭ se va ţiné *la 3 óre după prândŭ a aceleiaşĭ ḑi.*

Ofertulŭ trebue sĕ conţină dechiaraţiunea, cum că oferentului 'i suntŭ cunoscute condiţiunile de oferte şi arêndă şi că se supune lorŭ pe deplinŭ. Totŭ în ofertă are sĕ se amintéscă în cifre şi litere suma de arêndă ce se oferă pe an.

Condiţiunile de oferte şi arênda se potŭ până în ḑiua pertractării de oferte examina la oficiolatulŭ orăşenescŭ economicŭ în decursulŭ órelorŭ de oficiu.

Braşovŭ, 20 Noemvrie 1888.

Magistratulŭ orăşenescŭ.

Concursŭ.

Pentru ocuparea postului de învĕţătorŭ alŭ II-lea la şcóla confesională gr. cat. din Borgotiha prin acésta se escrie concursŭ.

Emolumentele împreunate cu acestŭ postŭ suntŭ 200 fl. v. a., carĭ se plătescŭ în rate lunare anticipative, 6 orgii de lemne, grădină, pomăriă în estensiune de 6 orgii□ şi cvartirŭ naturalŭ.

Doritorii de a ocupa acestŭ postŭ au a'şĭ subşterne suplicile instruate cu documentele prescrise în lege la subscrisulŭ senatŭ până în *8 Decemvrie st. n. a. c.*

Din şedinţa senatului scolasticŭ confesionalŭ ţinută la 25 Noemvrie 1888.

Moisa Popp,
paroch. locului ca preşedinte.

Victorŭ Avramŭ,
193. învĕţatorŭ ca notarŭ.

---

ad. Nr. 392—1888.
a. f. sc. gc.

Concursŭ.

Pentru ocuparea postului de alŭ II-lea învĕţătorŭ la şcóla gr. cat. din Leşiu se escrie prin acésta concursŭ cu terminulŭ de 16 Decemvrie 1888 st. n.

Emolumentele împreunate cu acestŭ postŭ suntŭ: 150 fl. v. a. de primitŭ în rate lunarĭ anticipative din fondulŭ scolasticŭ gr. cat. a Leşiului, apoi cuartirŭ liberŭ şi lemne de focŭ trebuinciósе.

Concurenţii vorŭ avé a documenta etatea lorŭ, serviciulŭ de până acum, cualificaţiunea de învĕţătorŭ şi din limba maghiară.

Suplicele se vorŭ înainta până la terminulŭ statoritŭ senatului scolasticŭ gr. cat. din Leşiu p. u. Oláh Sztgyörgy.

Dela inspectoratulŭ scolasticŭ districtualŭ gr. cat.

Năsĕudŭ, 17 Noemvre 1888.

Gregoriu Moisilŭ,
Vicarŭ foraneu.

191,3—3

Sosirea şi plecarea trenurilorŭ şi postelorŭ în Braşovŭ.

I. Plecarea trenurilorŭ:

1. Dela Braşovŭ la Pesta:

Trenulŭ de persóne Nr. 307: 7 óre 10 de minute séra.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 315: 4 óre 10 minute diminéţa.

2. Dela Braşovŭ la Bucuresci:

Trenulŭ accelleratŭ Nr. 302: 5 óre 37 minute diminéţa.
Trenulŭ mixtŭ Nr, 318: 1 óră 55 minute după améḑĭ.

II. Sosirea trenurilorŭ:

1. Dela Pesta la Braşovŭ:

Trenulŭ de persóne Nr. 308: 9 óre 46 minute înainte de améḑĭ.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 316: 9 óre 52 minute séra.

2. Dela Bucuresci la Braşovŭ:

Trenulŭ mixtŭ Nr. 317: 2 óre 32 minute după améḑĭ.
Trenulŭ accelleratŭ Nr. 301: 10 óre 12 minute séra.

77

Se deschide abonamentŭ pre anulŭ 1888

la

AMICULU FAMILIEI. Ḑiarŭ beletristicŭ şi enciclopedicŭ-literarŭ — cu ilustraţiunĭ. — Cursulŭ XII. — Apare în 1 şi 15 ḑi a lunei în numerĭ câte de 2—3 cóle cu ilustraţiunĭ frumóse; şi publică articlii socialĭ, poesii, novele, schiţe, piese teatralĭ ş. a. — mai departe tractéză cestiunĭ literare şi scienţifice cu reflesiune la cerinţele vieţei practice; apoi petrece cu atenţiune viéţa socială a Românilorŭ de pretutindenea, precum şi a celorlalte poporaţiunĭ din patriă şi străinătate; şi prin glume în mare parte ilustrate nisuesce a face câte o óră plăcută familiei strivite de grijile vieţei; şi preste totŭ nisuesce a întinde tuturorŭ individilorŭ din familiă o petrecere nobilă şi instructivă. — Preţulŭ de prenumeraţiune pre anulŭ întregŭ e 4 fl., pentru România şi străinătate 10 francĭ — lei, plătibilĭ şi în bilete de bancă orĭ marce postalĭ.

PREOTULŬ ROMÂNŬ. Ḑiarŭ bisericescŭ, scolarŭ şi literarŭ — cu ilustraţiunĭ. — Cursulŭ XIV. — Apare în broşurĭ lunare câte de 2½—3½ cóle; şi publică portretele şi biografiile archiereilorŭ şi preoţilorŭ mai distinşĭ, precum şi alte portrete şi ilustraţiunĭ, — mai departe articlii din sfera tuturorŭ sciinţelorŭ teologice şi între aceştia mulţime de predice pre dumenecĭ, serbătorĭ şi diverse ocasiunĭ, mai alesŭ funebralĭ, — apoi studii pedagogice-didactice şi scienţifice-literarĭ; şi în urmă totŭ soiulŭ de amĕnunte şi scirĭ cu preferinţa celorŭ din sfera bisericéscă, scolastică şi literară. — Preţulŭ de prenumeraţiune pre anulŭ întregŭ e 4 fl. — pentru România 10 francĭ — lei, plătibilĭ şi în bilete de bancă orĭ marce postalĭ.

Colectanţii primescŭ gratisŭ totŭ alŭ patrulea esemplarŭ.

Numerĭ de probă se trimitŭ gratisŭ orĭ-cuĭ cere.

A se adresa la „CANCELARIA NEGRUŢU“ în Gherla — Sz-ujvár. — Transilvania.

Totŭ de aci se mai potŭ procura şi următórele cărţĭ din editura propriă:

Apologie. Discusiunĭ filologice şi istorice maghiare privitóre la Românĭ, învederite şi rectificate de Dr. Gregoriu Silaşi. — Partea I. Paulŭ Hunfalvy despre Cronica lui Georg. Gabr. Şincai. Preţulŭ 30 cr.

Renascerea limbeĭ românescĭ în vorbire şi scriere învederită şi apreţiată de Dr. Gregoriu Silaşi. (Op complet). Broşura I. II. şi III. Preţulŭ broş. I. II. câte 40 cr. — Broşura III. 30 cr. Tóte trei împreună 1 fl.

Cuvêntărĭ bisericescĭ la tóte sĕrbătorile de peste anŭ, de I. Papiu. Unŭ volumŭ de preste 26 cóle. Acest opŭ de cuvêntărĭ bisericescĭ întrece tóte opurile de acestŭ soiu apărute până acum — avêndŭ şi o notiţă istorică la fiă-care sĕrbătóre, care arată timpulŭ întroducerei, fasele prin carĭ a trecutŭ şi modul cum s'a stabilitŭ respectiva sĕrbătóre. Preţulŭ e 2 fl.

Barbu cobzariulŭ. Novelă originală de Emilia Lungu. Preţulŭ 15 cr.

Puterea amorului. Novelă de Paulina C. Z. Rovinaru. Preţulŭ 20 cr.

Idealulŭ perdutŭ. Novelă originală de Paulina C. Z. Rovinaru. Preţulŭ 15 cr.

Opera unui omŭ de bine. Novelă originală. — Continuarea novelei: **Idealulŭ pierdutŭ** de Paulina C. Z. Rovinaru. Preţulŭ 15 cr.

Fântâna dorului. Novelă poporală de Georgiu Simu. Preţulŭ 10 cr.

Codreanŭ craiulŭ codrului. Baladă de Georgiu Simu. Preţulŭ 10 cr.

Ultimulŭ Sichastru. Tradiţiune de Georgiu Simu. Preţulŭ 10 cr.

Elŭ trebue sĕ se însóre. Novelă de Maria Schwartz, traducere de N. F. Negruţŭ. Preţulŭ 25 cr.

Branda séu Nunta fatală. Schiţă din emigrarea lui Dragoşŭ. Novelă istorică naţională. Preţulŭ 20 cr.

Numerii 76 şi 77. Naraţiune istorică după Wachsmann, de Ioanŭ Tanco. Preţulŭ 30 cr.

Probitatea în copilăriă. Schiţă din sfera educaţiunei. După Ernest Legouvé. Preţulŭ 10 cr.

Hermanŭ şi Dorotea după W. de Goethe, traducţiune liberă de Constantinŭ Morariu. Preţulŭ 50 cr.

Ifigenia în Aulida. Tragediă în 5 acte după Euripide, tradusă în versurĭ de Petru Dulfu. Preţulŭ 30 cr.

Ifigenia în Tauria. Tragediă în 5 acte după Euripide, tradusă în versurĭ de Petru Dulfu. Preţulŭ 30 cr.

Petulantulŭ. Comediă în 5 acte, după Augustŭ Kotzebue, tradusă de Ioanŭ St. Şuluţŭ. Preţulŭ 30 cr.

Carmen Sylva. Prelegere publică ţinută în salele gimnasiului din Fiume prin Vincenţiu Nicóră, prof. gimnas. — Cu portretulŭ M. S. Regina României. Preţulŭ 15 cr.

Poesii de Vasiliu Ranta-Buticescu. Unŭ volumŭ de 192 pagine, cuprinde 103 poesii bine alese şi arangiate. Preţulŭ redusŭ (dela 1 fl. 20 cr.) la 60 cr.

Trandafirĭ şi viorele, poesii poporale, culese de Ioanŭ Popŭ Reteganu. Unŭ volumŭ de 14 cóle. Preţ. 60 cr.

Tesaurulŭ dela Petrósa séu **Cloşca cu puii eĭ de aurŭ.** Studiu archeologic de D. O. Olinescu. Preţulŭ 20 cr.

Biblioteca Săténului Românŭ. Cartea I, II, III, IV, cuprindŭ materii fórte interesante şi amusante. Preţulŭ la tóte patru 1 fl. — câte una deosebĭ 30 cr.

Biblioteca Familiei. Cartea I. Cuprinde materii fórte interesante şi amusante. Preţulŭ 30 cr.

Colectă de recepte din economiă, industriă, comerciu şi chemiă. Preţulŭ 50 cr.

Economia pentru scólele popor. de T. Roşiu. Ed. II. Preţulŭ 30 cr.

Indreptară teoreticŭ şi practicŭ pentru învĕţămêntulŭ intuitivŭ în folosulŭ elevilorŭ normalĭ (preparandialĭ), a învĕţătorilorŭ şi a altorŭ bărbaţĭ de scólă, de V. Gr. Borgovanŭ, profesorŭ preparandialŭ. Preţulŭ unui esemplarŭ cu porto francatŭ 1 fl. 80 cr. v. a. In literatura nóstră pedagogică abia aflămŭ vre-unŭ opŭ, întocmitŭ după lipsele scólelorŭ nóstre în mĕsura în care este acesta, pentru aceea îlŭ şi recomandămŭ mai alesŭ directorilorŭ şi învĕţătorilorŭ ca celorŭ în prima liniă interesaţĭ.

Spicuire din istoria pedagogiei la noi — la Românĭ. De V. Gr. Borgovan. Preţulŭ 15.

Manualŭ de Gramatica limbei române pentru scólele poporalĭ în trei cursurĭ de Maximŭ Popŭ, profesorŭ la gimnasiulŭ din Năsĕudŭ. — Manualŭ aprobatŭ prin ministeriulŭ de culte şi instrucţiune publică cu rescriptulŭ de datŭ 26 Aprilie 1886, Nr. 13,193. — Preţulŭ 30.

Gramatica limbei române lucrată pe base sintactice de Ioanŭ Buteanu, prof. gimn. Unŭ volumŭ de peste 30 cóle. Preţulŭ 2 fl.

Manualŭ de stilistică de Ioanŭ F. Negruţŭ, profesorŭ. Opŭ aprobatŭ şi din partea ministeriului de culte şi instrucţiune publică cu rescriptulŭ de dato 16 Dec. 1885 Nru. 48,518. Partea practică fórte bogată a acestui op — cuprinḑêndŭ composiţiunĭ de totŭ soiulŭ de acte obveniente în referinţele vieţei socialĭ — se póte întrebuinţa cu multŭ folosŭ de către preoţĭ, învĕţătorĭ şi alţĭ cărturarĭ românĭ. Preţulŭ 1 fl. 10 cr.

Nu mĕ uita. Colecţiune de viersurĭ funebralĭ, urmate de iertăciunĭ, epitafiă ş. a. Preţulŭ 50 cr.

Carte conducĕtóre la propunerea calculărei în scóla poporală pentru învĕţătorĭ şi preparanḑĭ. Broş. I. scrisă de Gavrilŭ Trifu profesorŭ preparandialŭ. Preţulŭ 80 cr.

Cele mai eftine cărţĭ de rugăciunĭ:

Mărgăritarulŭ sufletului. Carte bogată de rugăciunĭ şi cântărĭ bisericescĭ fórte frumosŭ ilustrată. Preţulŭ unui esemplarŭ broşuratŭ e 40 cr., legatŭ 50 cr., legatŭ în pânză 60 cr., legatŭ mai finŭ 60, 80, 90 cr., 1 fl., în legătură de luxŭ 1.50—2.50

Miculŭ mărgăritarŭ sufletescŭ. Cărticică de rugăciunĭ şi cântărĭ bisericescĭ — frumosŭ ilustrată, pentru pruncii scolarĭ de ambe secsele. Preţulŭ unui esemplarŭ broşuratŭ e 15 cr., — legatŭ 22 cr., legatŭ în pânḑă 26 cr.

Cărticică de rugăciunĭ şi cântărĭ pentru pruncii scolarĭ de ambe secsele, Cu mai multe icóne frumóse. Preţulŭ unui esemplarŭ e 10 cr.; 50=3 flor.; 100=5 fl.

Visulŭ Prea Sântei Vergure Maria a Născĕtórei de D-ḑeu urmatŭ de mai multe rugăciunĭ frumóse. Cu icóne frumóse. Preţulŭ unui esemplarŭ spedatŭ franco e 10 cr., 50 esemplare 3 fl., 100 esemplare 5 fl. v. a.

Epistolia D. N. Isusŭ Christosŭ. Preţulŭ unui esemplarŭ legatŭ şi spedatŭ franco e 15 cr.

Tipografia A. MUREŞIANU, Braşovŭ